

ZESZYTY HISTORYCZNE

XIX

PRACE NAUKOWE
UNIwersytetu HUMANISTYCZNO-PRZYRODNICZEGO
IM. JANA DŁUGOSZA W CZĘSTOCHOWIE

ZESZYTY HISTORYCZNE
tom XIX

Częstochowa 2021

Redakcja

Maciej TRĄBSKI (redaktor naczelny)
Norbert MORAWIEC (sekretarz redakcji)

Rada Naukowa

Marceli ANTONIEWICZ (UJD), Werner BENECKE (Frankfurt am Oder), Marek CETWIŃSKI (UJD), Jurij ESKIN (Moskwa),
Zigmantas KIAUPA (Wilno), Kirył KOCZEGAROV (Moskwa), Walery ŁASTOWSKI (Kijów), Robert MAJZNER (Częstochowa),
Varfołomij SAWCZUK (Dniepropietrowsk), Evgen SINKEVICH (Mikołajew), Tadeusz SROGOSZ (UJD), Andrzej
STROYNOWSKI (UJD), Vratislav VANÍČEK (Praga), Aleš ZÁŘICKÝ (Ostrawa), Dariusz ZŁOTKOWSKI (UJD)

Recenzenci Zewnętrzni

Bogumiła BURDA (UZ), Wiesław CABAN (UJK), Bogusław DYBAŚ (UMK), Maciej FRANZ (UAM), Tomasz GAJOWNIK
(UWM), Marek HALABURDA (UPJP2), Witold JARNO (UŁ), Norbert KASPAREK (UWM), Igor KRIVOSZEJA (Humań), Filip
KUBIACZYK (UAM), Kazimierz MIROSZEWSKI (UŚ), Olga MOROZOWA (Mikołajew), Mirosław NAGIELSKI (UW), Dariusz
NAWROT (UŚ), Andrzej NIEWIŃSKI (KUL), Tomasz NODZYŃSKI (UZ), Adam OSTANEK (WAT), Vova PADALINSKI
(Mińsk), Dariusz ROLNIK (UŚ), Mariusz SAWICKI (UO), Marek SIOMA (UMCS), Aleksander SMOLIŃSKI (UMK), Jan
SZCZEPANIAK (UPJP2), Agnieszka TETERYCZ-PUZIO (AP), Mariusz TRĄBA (UPJP2), Andrzej WALKÓWSKI (UŁ)

Redaktor naczelny wydawnictwa
Paulina PIASECKA

Korekta
Izabela Szumlas-Majzner

Redaktor techniczny
Izabela Szumlas-Majzner

PISMO RECENZOWANE

Podstawową wersją periodyku jest wersja elektroniczna publikowana na stronie <http://www.ih.ujd.edu.pl/2372>, Archiwum
Redakcja nie odpowiada za treści zamieszczone przez autorów w tekstach.

Adres Redakcji:
42-200 Częstochowa, al. Armii Krajowej 36a

www.ih.ujd.edu.pl/ZeszytyHistoryczne.htm

© Copyright by Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie
Częstochowa 2021

ISSN 2545-3580

Wydawnictwo Naukowe
Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza w Częstochowie
42-200 Częstochowa, ul. Waszyngtona 4/8
tel. (34) 378-43-29, faks (34) 378-43-19
www.ujd.edu.pl
e-mail: wydawnictwo@ujd.edu.pl

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

Katarzyna CHMIELEWSKA

- Hiszpański biskup Izydor z Sewilli i jego *Etymologie* o mitologii antycznej Grecji i Rzymu 9
- Spanish bishop Isidore of Seville and his *Etymologiae* about the mythology of the ancient Greece and Rome (Summary) 20

Marek STAWSKI

- Społeczność i religijność na średniowiecznym Mazowszu. (Ze studiów nad aktami czynności biskupich Płockiego Archiwum Diecezjalnego) 21
- The religiosity on late medieval Mazovia (from the study of the episcopal's books of diocesan archive of Płock) (Summary) 48

Jerzy Witold KARYŚ

- Sobiescy a ich dobra w Prusach Królewskich 49
- The Sobieski family and their properties in Royal Prussia (Summary) 66

Małgorzata DURBAS

- Markiz de Villena – założyciel i pierwszy dyrektor *Real Academia Española* 67
- Marquis de Villena – founder and first director of the Real Academia Española (Summary) 82

Andrzej STROYNOWSKI

- Reformy w Hiszpanii (1782–1792) w świetle doniesień „Pamiętnika Historyczno-Politycznego” 83
- Reforms in Spain (1782–1792) in the light of the reports of the „Historical and Political Diary” (Summary) 102

Aleksander SMOLIŃSKI

- Dzieje Szwadronu Radomskiego (listopad 1918–marzec/kwiecień 1919). Przyczynek do dziejów ochotniczych szwadronów wojewódzkich Wojska Polskiego 103
- History of the Radom Squadron (November 1918 – March/April 1919). Contribution to the history of voluntary voivodeship squadrons of the Polish Army (Summary) 136

Marek ŚWIERCZEK

- Królestwo prowokacji – czyli Rosja Sowiecka jako system prowokatorski 137
- The kingdom of provocation – Soviet Russia as a provocative system (Summary) 155

Iwona LATKOWSKA	
Wybrane przykłady szpiegostwa sowieckiego i działalności antypaństwowej na terenach OK V Kraków w dwudziestoleciu międzywojennym	157
Soviet espionage and anti-state activity in Corps District Command V Krakow in the interwar period. Selected examples (Summary)	173
Ks. Paweł KOSTRZEWSKI	
Aktywność polityczno-społeczna „księży patriotów” diecezji częstochowskiej (1949–1955)	175
Political and social activity of "patriotic priests" of Częstochowa diocese (1949–1955) (Summary)	214
TEKSTY ŹRÓDŁOWE	
Przemysław GORZAŁKA	
„Pod chorągwiami Ojczyzny” u boku Napoleona. Działalność powstańcza w powiecie lelowskim w 1806 roku w świetle raportu Komisji Powiatowej Lelowskiej	217
„Under the flags of Homeland” at Napoleon’s side. Insurrectional activity in Lelow County in 1806 in the light of report of the Lelow County Commission to the Administrative Chamber of Kalisz Department (Summary)	229
RECENZJE	
Andrzej STROYNOWSKI	
[rec.] Olga Morozova, <i>Doslidzenja istorii Ukrainy pierszorej połowini XX st. w sučasnij polskij istoriografii: napriamki, koncepcji, dyskusji</i> , Wydawnictwo Czornomorskowo Nacjonalnowo Uniwiersitetu, Mikołaiw 2020, ss. 432	233
SPRAWOZDANIA	
Sebastian LIWOCH	
Konferencja naukowa <i>Los Polaków po 17 września 1939 roku we wschodnich województwach II RP</i> , Częstochowa 8 lutego 2020 r.	241
Scientific conference <i>The Fate of Poles after September 17, 1939 in the eastern provinces of the Second Polish Republic</i> , Częstochowa February 8, 2020 (Summary)	248
WYKAZ SKRÓTÓW ZASTOSOWANYCH W PRZYPISACH	249

Wykaz skrótów zastosowanych w przypisach

Nazwy archiwów i bibliotek oraz przechowywanych w nich zespołów

- AACz – Archiwum Archidiecezji Częstochowskiej im. ks. Walentego Patykiewicza
AAN – Archiwum Akt Nowych w Warszawie
ADWł. – Archiwum Diecezjalne we Włocławku
AGAD – Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie
AIPN – Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej
AJG – Archiwum Zakonu Paulinów na Jasnej Górze w Częstochowie
AKMCz – Archiwum Kurii Metropolitalnej w Częstochowie
AKR – Akta Komisji Rządzącej (w AGAD)
AmCz – Akta miasta Częstochowy (w APCz)
ANK – Archiwum Narodowe w Krakowie
APCz – Archiwum Państwowe w Częstochowie
APG – Archiwum Państwowe w Gdańsku
APK – Archiwum Państwowe w Katowicach
APŁ – Archiwum Państwowe w Łodzi
APP – Actorum Provinciae Poloniae (w AJG)
APR – Archiwum Państwowe w Radomiu
APRz – Archiwum Państwowe w Rzeszowie
APT – Archiwum Państwowe w Toruniu
APW – Archiwum Państwowe we Wrocławiu
AR – Archiwum Radziwiłłów (w AGAD)
BCzart – Biblioteka Muzeum książąt Czartoryskich w Krakowie
BJ – Biblioteka Jagiellońska w Krakowie
BK PAN – Biblioteka Kórnicka PAN
BN – Biblioteka Narodowa w Warszawie
BPAUiPAN – Biblioteka Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie
BUW – Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego
BZNO – Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu
CAW – Centralne Archiwum Wojskowe (w WBH)
Ep. – Acta Episcopalia (Archiwum Diecezjalne w Płocku)
WBH – Wojskowe Biuro Historyczne im. gen. broni Kazimierza Sosnkowskiego (Warszawa)

Wydawnictwa ciągłe, źródłowe i czasopisma

„AUL.FH” – „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Historica”

„CST” – „Częstochowskie Studia Teologiczne”

„GKWiz” – „Gazeta Korrespondenta Warszawskiego i Zagranicznego”

„GP” – „Gazeta Poznańska”

„GW” – „Gazeta Warszawska”

„KH” – „Kwartalnik Historyczny”

„PH” – „Przegląd Historyczny”

„PHP” – „Pamiętnik Historyczno-Polityczny”

„PH-W” – „Przegląd Historyczno-Wojskowy”

„SMHW” – „Studia i Materiały do Historii Wojskowości”

„WPH” – „Wojskowy Przegląd Historyczny”

OR – The War of the Rebellion: A Compilation of the Official Records of the Union and Confederate Armies, ser. 1, t. III, XIV-XV, XIX, XXIII, ser. 2, t. I, IV, Washington: Government Printing Office, 1885-1902.

PSB – Polski słownik biograficzny

SGKP – Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich

VL – Volumina Legum. Przedruk Zbioru Praw

Inne

[b.d.im.w.] – bez miejsca i daty wydania

[b.d.w.] – bez daty wydania

[b.m.w.] – bez miejsca wydania

[b.pag.] – bez paginacji

cit. per: – cytowane za

conf. – porównaj

eadem – też

et al. – i inni

f./ φ. – fond

ibidem – tamże

idem – tenże

[in:] – w danej pracy

k. – karta

кн. – księga

mf – mikrofilm

msp. – maszynopis

nlb – nieliczbowana (strona)

nn – następne (strony lub karty)

nr/ № – numer (czasopisma)

op. cit. – dzieło cytowane

oprac. – opracował (materiały źródłowe)

poz. – pozycja
przekł. – przekład
red./ ред./ ed. – redaktor
s./ c./ p. – strona
s.nlb – strona/strony nieliczbowana
t./ т./ Bd. – tom
vide: – zobacz
z. – zeszyt
zał. – załącznik
złp – złoty polski